

ALGEMEEN BEHEERSCOMITE

VOOR HET SOCIAAL STATUUT DER ZELFSTANDIGEN

Opgericht bij de wet van 30 december 1992

Jan Jacobsplein, 6
1000 Brussel
Tel.: 02 546 45 96
Fax : 02 546 47 34

Brussel, 30 januari 2014

Advies nr. 2014/03

Uitgebracht op vraag van de minister voor Zelfstandigen

Artikel 110, § 1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Wetsontwerp tot wijziging van het beginsel van eenheid van loopbaan

Het wetsontwerp dat aan het Comité wordt voorgelegd, wijzigt het beginsel van eenheid van loopbaan op tweeërlei wijzen.

Ten eerste verandert het de manier waarop de loopbaanduur wordt berekend. Dit zal niet langer in kalenderjaren gebeuren maar op basis van voltijdse dagequivalenten. Een volledige loopbaan telt daarbij 14.040 voltijdse dagequivalenten.

Ten tweede past het voorstel de modaliteiten van de beperking aan. Bij overschrijding van de eenheid :

- zal het aantal tijdvakken dat in de regeling voor zelfstandigen kan worden geschrapt voortaan beperkt worden tot maximaal 1.560 voltijdse dagequivalenten;
- zullen in geval van gemengde loopbanen voortaan de minst voordelige tijdvakken geschrapt worden en dus niet langer meer bij voorrang die in de zelfstandigenregeling.

Het Comité brengt een gunstig advies uit aangaande het wetsontwerp dat wordt voorgelegd en verwijst daarbij tevens naar zijn Advies 2013/16 aangaande de rust- en overlevingspensioenen. Het stelt met tevredenheid vast dat het voorstel tegemoet komt aan sommige van de opmerkingen die het Comité hierin formuleerde, inz. m.b.t. de beperking van het aantal tijdvakken dat in de zelfstandigenregeling kan worden geschrapt.

Het Comité merkt verder op dat:

- de loopbaanberekening in dagequivalenten slechts van invloed zal zijn op de zelfstandigen met een gemengde loopbaan;
- de kostprijs van een schrapping van de minst voordelige tijdvakken (zonder rekening te houden met de beperking van het aantal te schrappen dagen en de "samendrukking" van de loopbanen als werknemer) wordt geraamd op 925.383 euro ten laste van de zelfstandigenregeling.

Het Comité is tot slot verheugd dat recent de noodzakelijke middelen werden vrijgemaakt om in versneld tempo van start te kunnen gaan met de verdere uitbouw van de pensioenmotor. De pensioenmotor vormt immers een noodzakelijk instrument voor de implementatie van het voorstel.

1 Het aan het Comité voorgelegde wetsontwerp

De beroepsloopbaan vormt een belangrijke parameter in de pensioenberekening. De omvang van de beroepsloopbaan wordt uitgedrukt in een loopbaanbreuk waarbij de teller overeenstemt met de duur van de loopbaan¹ en de noemer gelijk is aan 45. Het beginsel van eenheid van loopbaan impliceert dat de loopbaanbreuk de eenheid niet mag overschrijden. Is de teller groter dan de noemer (m.a.w. is de som van het aantal gepresteerde en gelijkgestelde jaren groter dan 45) dan wordt de breuk terug gebracht tot 1 door schrapping van bepaalde loopbaanjaren.

Het wetsontwerp² dat aan het Comité wordt voorgelegd, wijzigt het beginsel van eenheid van loopbaan door een wijziging van de manier waarop:

- de loopbaanduur wordt berekend;
- de beperking wordt toegepast.

1.1 Een loopbaanberekening op basis van voltijdse dagequivalenten

Om de omvang van de beroepsloopbaan te bepalen zal voortaan niet langer in kalenderjaren worden gerekend maar in voltijdse dagequivalenten. Ieder kalenderkwartaal dat recht geeft op een pensioen als zelfstandige zal 78 voltijdse dagequivalenten bedragen. Een kalenderjaar omvat derhalve 312 en een volledige loopbaan 14.040 voltijdse dagequivalenten³.

1.2 Modaliteiten van de beperking

a) Eenheid van loopbaan in geval van zuivere loopbanen : de interne beperking

Zelfs indien meer dan 45 jaren zelfstandige beroepsactiviteit kunnen worden bewezen, worden toch niet meer dan 45 jaren in rekening gebracht voor de berekening van het pensioen. De minst voordelige jaren worden in voorkomend geval geschrapt.

In de nieuwe regeling blijft dit principe behouden. Er zal echter niet meer geteld worden in jaren, maar in dagen (cf. supra). Het aantal voltijdse dagequivalenten dat in mindering kan worden gebracht, wordt beperkt tot 1.560⁴.

¹ Die de periodes van beroepsbezigheid als zelfstandige omvat en de daarmee gelijkgestelde tijdvakken van non-activiteit.

² Wetsontwerp tot wijziging van diverse bepalingen betreffende het pensioenstelsel voor zelfstandigen rekening houdend met het beginsel van eenheid van loopbaan

³ Voor een overlevingspensioen kan het maximum aantal dagen lager zijn omdat de loopbaan korter is in geval van vroegtijdig overlijden.

⁴ Overeenstemmend met 15 jaren met 104 voltijdse dagequivalenten of 1/3 van een voltijdse arbeidsregeling.

b) Eenheid van loopbaan in geval van gemengde loopbanen : de externe beperking

Het beginsel van eenheid van loopbaan wordt eveneens toegepast in geval van een gemengde loopbaan. De toepassing gebeurt nu als volgt:

- Gemengde loopbaan zelfstandige - werknemer: bij overschrijding van de eenheid wordt het aantal loopbaanjaren als zelfstandige verminderd in de mate van de overschrijding⁵ ;
- Gemengde loopbaan zelfstandige – ambtenaar: de loopbaan als ambtenaar wordt eerst omgerekend naar een loopbaanbreuk waarvan de noemer gelijk is aan 45. Het aantal loopbaanjaren als zelfstandige en als ambtenaar wordt opgeteld. Bij overschrijding van de eenheid wordt het aantal loopbaanjaren als zelfstandige verminderd in de mate van de overschrijding ;
- Gemengde loopbaan zelfstandige – werknemer – ambtenaar: indien de som van de loopbaanjaren in de drie stelsels de eenheid overschrijdt wordt eerst het aantal jaren als werknemer verminderd en indien nodig daarna de loopbaanjaren als zelfstandige en dit tot de eenheid wordt bereikt.

Voor de beperking wordt rekening gehouden met loopbaanjaren die in aanmerking worden genomen voor buitenlandse pensioenen of van tewerkstelling bij een internationale instelling.

Het beginsel inzake eenheid van loopbaan wordt eveneens toegepast in geval van de samenloop van overlevingspensioenen.

Ingevolge de hervorming zal de toepassing van het beginsel eenheid van loopbaan in het geval van gemengde loopbanen als volgt worden aangepast :

- de berekening gebeurt op basis van voltijdse dagequivalenten;
- bij overschrijding van de eenheid zullen voortaan de minst voordelige tijdsvakken geschrapt worden en dus niet langer meer bij voorrang die in de zelfstandigenregeling;
- het aantal tijdvakken dat in de regeling voor zelfstandigen kan worden geschrapt wordt voortaan beperkt. Maximaal 1.560 voltijdse dagequivalenten in de regeling voor zelfstandigen zullen kunnen worden weggelaten.

Als dusdanig wordt de eerdere hervorming op basis van de wet van 11 mei 2003⁶ in de nieuwe regeling geïntegreerd.

De nieuwe principes zullen ook van toepassingen zijn in geval van cumulatie met een overlevingspensioen of de nieuwe overgangsuitkering.

De inwerkingtreding van de wet⁷ is voorzien op 1 januari 2015 en zal van toepassing zijn op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste ingaan op 1 januari 2015.

2 Het advies van het ABC

Het Comité verwijst in het kader van het huidig advies naar het Advies 2013/16 van 24 oktober 2013 aangaande de rust- en overlevingspensioenen.

⁵ Elk loopbaanjaar als werknemer met ten minste 104 dagen telt als één jaar.

⁶ Waarvoor tot op heden geen uitvoeringsbesluit werd aangenomen, noch een datum van inwerkingtreding werd bepaald.

⁷ Met uitzondering van artikel 2, voor wat betreft artikel 19, §2 en §3, 2° die in werking treden op een door de koning te bepalen datum

Gelet op dat advies, brengt het Comité een gunstig advies uit aangaande het ontwerp van wet dat wordt voorgelegd.

Het stelt vast dat het voorstel dat aan het Comité wordt voorgelegd aan sommige van de opmerkingen die het Comité hierin formuleerde, tegemoet komt.

Zo constateert het Comité met tevredenheid dat voortaan een algemene beperking zal gelden van het aantal tijdvakken dat in de regeling voor zelfstandigen kan worden geschrapd in het geval van overschrijding van de eenheid. Tot op heden geldt dergelijke beperking reeds in geval van een gemengde loopbaan zelfstandige-ambtenaar (er kunnen nooit meer dan 15 jaar worden geschrapd), maar niet in geval van een zuivere loopbaan als zelfstandige of een gemengde loopbaan werknemer-zelfstandige. Het Comité achtte dit in het kader van de eenvormigheid niet wenselijk en is dan ook tevreden dat de nieuwe regeling zorgt voor een verruiming van de beperking in de zelfstandigenregeling.

Wat de overgang van kalenderjaren naar dagen als basiseenheid voor de berekening van de loopbaan betreft, merkt het Comité op dat dit geen impact zal hebben voor de personen die een volledige loopbaan als zelfstandige achter de rug hebben. Dit zal echter wel gevolgen hebben voor gemengde loopbanen die periodes van deeltijdse activiteit als werknemer omvatten. De nieuwe berekeningswijze zorgt voor een "samendrukking" van de loopbanen als werknemer. Zulks houdt in dat men in geval van gemengde loopbaan meer gepresteerde periodes als zelfstandigen zal nemen (meer zelfs dan de "eenvoudige" maatregel waarmee beoogd wordt om de minst gunstige periodes te schrappen in plaats van de periodes die als zelfstandige werden gepresteerd). De kostprijs van deze samendrukking kan niet worden geëvalueerd aangezien het effect van het voorstel in de regeling van de werknemers niet is gekend.

De cel actuaariaat van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid heeft echter geraamd dat het feit om eerst de minst gunstige periodes af te schaffen (en niet bij voorrang de periodes als zelfstandige), jaarlijks op kruissnelheid 925.383 euro zou kosten in de regeling van de zelfstandigen. Deze raming houdt geen rekening met de beperking van het aantal dagen dat geschrapd kan worden tot 1.560.

Tabel 1. Geraamde kostprijs (in EUR) van de afschaffing van de minst voordelige dagen en niet bij voorrang van de dagen als "zelfstandige", periode 2015 - 2020 (indexbedrag 119,83)

Jaar	Kostprijs
2015	48.923 €
2016	97.227 €
2017	144.876 €
2018	191.821 €
2019	237.992 €
2020	283.319 €
Op kruissnelheid	925.383 €

Het Comité herinnert het Comité aan advies 2013/16 waarin het opmerkte dat, gelet op de huidige technische middelen, dit voorstel op dit ogenblik zeer moeilijk implementeerbaar is voor het RSVZ. De elektronische uitwisseling van de gegevens betreffende de pensioenrechten tussen de instellingen (RVP, PDOS en RSVZ) is momenteel nog niet voldoende ontwikkeld om deze maatregel uit te voeren. Het ABC stelt in dit kader evenwel met tevredenheid vast dat ondertussen de nodige financiële middelen werden ter beschikking gesteld om de verdere uitbouw van de pensioenmotor mogelijk te maken.

Tot slot wenst het Comité de dienst Pensioen van het RSVZ te bedanken voor zijn gewaardeerde medewerking, alsook de dienst Vertaling van het RSVZ en de cel Actuarie van de DG Zelfstandigen.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 30 januari 2014:

Muriel GALERIN,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter